

Asia: VN/27452/2020/

Työryhmän mietintö julkisuuslain ajantasaistamisesta

Yleisperustelut sekä suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Huomionne yleisperusteluista sekä suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys -jaksosta (mietinnön jaksot 2-5 ja 10)?

-

Soveltamisalan laajentamista koskevat ehdotukset

Miten arvioitte vaikutuksia, joita seuraa mietinnössä ehdotetun julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta julkisen hallintotehtävän hoitamiseen kokonaisuudessaan? Onko mietinnössä jäänyt tältä osin tunnistamatta joitakin erityisiä vaikutuksia, jotka liittyvät organisaationne erityispiirteisiin?

Miten arvioitte vaikutuksia, joita seuraa mietinnössä ehdotetun julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta julkisyhteisön määräysvallassa oleviin yhteisöihin ja säätiöihin? Onko mietinnössä jäänyt tältä osin tunnistamatta joitakin erityisiä vaikutuksia, jotka liittyvät organisaationne erityispiirteisiin?

Paikallisvoima ry:n jäsenyhtiöiden piirissä on 35 kpl osittain tai kokonaan julkisomisteista energiayhtiötä. Nähdäksemme mietinnössä esitetyn perusteella jää epäselväksi, mitkä yhteisöt tulevat soveltamisalan piiriin ja millainen toiminta katsotaan julkisen hallintotehtävän hoitamiseksi. Julkisyhteisön määräysvallassa olevan yhteisön ja julkisen hallintotehtävän määritelmiä tulisi tarkentaa. Energiayhtiöt eivät käytä julkista valtaa, vaan toteuttavat liiketoimintaa energia-alan oman, hyvinkin yksityiskohtaisen sääntelyn alaisuudessa.

Parhaillaan lausunnolla olevan hallituksen esityksen laiksi yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriöntietokyvyn parantamisesta taustalla on kriittisen infrastruktuurin direktiivi (CER-direktiivi), jonka soveltamisalaan kuuluu 11 toimialaa – näistä ensimmäinen on energia. Esityksen keskeisissä ehdotuksissa mainitaan ” CER sääntelyn ja ehdotetun lainsäädännön tarkoituksena on turvata yhteiskunnan toimintojen tai taloudellisen toiminnan kannalta välttämättömien keskeisten ja keskinäisriippuvaisten palvelujen tarjonta, tunnistaa näitä keskeisiä

palveluita tuottavat kriittiset toimijat, säätää kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyyn liittyvistä velvoitteista, näiden velvoitteiden toteuttamisen valvonnasta ja tukea kriittisiä toimijoita näiden velvoitteiden täyttämiseksi.” Paikallisvoiman näkemyksen mukaan, ja tämän hetken turvallisuustilanne huomioiden, CER-direktiivin soveltamisalaan kuuluvat kriittisen infrastruktuurin yhtiöt tulisi rajata kokonaan julkisuuslain soveltamisalan laajentamisen ulkopuolelle.

Julkisuuslain soveltamisalan laajentaminen koskemaan julkisyhteisön määräysvallassa olevia yhteisöjä asettaa samalla toimialalla toimivat yhteisöt erilaiseen kilpailuasemaan niiden omistuksen perusteella, vaikka lakia ei sovelletakaan siltä osin kuin yhtiöt harjoittavat kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa. Lain soveltamisalan laajentaminen voi vaikuttaa esimerkiksi yksityisten toimijoiden kiinnostukseen hankkia julkisomisteisten yhtiöiden vähemmistöosakkuuksia tai halukkuuteen toimia hallituksen jäsenenä, vaikeuttaen hallitusjäsenten rekrytointia. Soveltamisalan laajentamisen kilpailuvaikutuksia tulisi arvioida tarkemmin.

Mietinnössä ei ole otettu riittävästi huomioon julkisuuslain soveltamisalan laajentamisen vaikutuksia osakeyhtiöihin. Julkisuuslain liikesalaisuutta koskevaan salassapitoperusteeseen liittyy vahinkoedellytys, eli tietopyynnöstä voidaan kieltäytyä vain, jos tiedon antaminen aiheuttaisi elinkeinonharjoittajalle taloudellista vahinkoa. Liikesalaisuutta koskevan salassapitoperusteen soveltamiseen liittyy epäselvyyttä, eikä mietinnössä ole arvioitu riittävästi salassapitoperusteen soveltumista julkisyhteisöjen omistuksessa olevien osakeyhtiöiden hallinnassa olevien tietojen kannalta.

Mietinnössä on tunnistettu soveltamisalan laajentamisen mahdolliset vaikutukset osakeyhtiöiden hallitusten kirjaamiskäytäntöihin. Hallitustyöskentelyssä syntyneen aineiston julkisuus voi rajoittaa kirjausten tarkkuutta ja näin ollen vaikuttaa myös osakeyhtiölain mukaisen johdon vastuun määräytymiseen. Tästä syystä hallitustyöskentelyssä syntynyt aineisto tulisi rajata julkisuuslain soveltamisalan ulkopuolelle turvaamaan asianmukaisen kirjaamiskäytännön jatkumista.

Mietinnössä ei ole arvioitu riittävästi vaihtoehtoisia tapoja läpinäkyvyyden lisäämiseksi. Läpinäkyvyyttä voidaan lisätä esimerkiksi vahvemalla omistajanohjauksella. Ehdotetut muutokset lisäisivät soveltamisalan piiriin tulevien toimijoiden hallinnollista taakkaa merkittävästi, eikä mietinnössä ole nähdäksemme riittävällä tavalla arvioitu muutosten aiheuttamia taloudellisia ja kilpailullisia vaikutuksia.

Minkälaisia erilaisia turvallisuuteen liittyviä vaikutuksia arvioitte mietinnössä ehdotetulla julkisuuslain soveltamisalan laajentamisella olevan? Ovatko voimassa olevan julkisuuslain salassapitoperusteet riittävät suojaamaan tietoja, joita on ehdotuksen mukaan soveltamisalan piiriin uutena tai laajemmin tulevien toimijoiden hallussa? Onko organisaatiollanne hallussa tietoja, joiden salassapito olisi välttämätöntä esimerkiksi turvallisuusnäkökohtien vuoksi eikä niiden salassapito ole mahdollista voimassa olevassa laissa tai erityislaeissa säädettyjen salassapitoperusteiden perusteella?

Työryhmän mietinnössä todetaan, että salassapitosäännösten sisällöllinen tarkastelu ja niiden mahdollinen uudistaminen jää toteutettavaksi myöhemmin. Koska ehdotetulla lainsäädännöllä on

tarkoitus laajentaa julkisuuslain soveltamisalaa, salassapitoperusteiden riittävyys lainsäädännön piiriin tulevien toimijoiden osalta on arvioitava jo tässä vaiheessa. Salassapitoperusteisiin liittyvät merkittävät epäselvyydet eivät voi jäädä vasta oikeuskäytännössä ratkaistavaksi.

Voimassa olevan julkisuuslain 24 §:n mukaiset salassapitoperusteet eivät ole riittäviä suojaamaan kriittistä infrastruktuuria. Energiayhtiöiden hallussa on paljon kansallisen turvallisuuden kannalta kriittistä tietoa, joiden julkisuus jää epäselväksi. Salassapitoperusteiden riittävyttä muuttuneessa turvallisuusympäristössä tulisi vähintäänkin arvioida tarkemmin.

Muut mietinnön ehdotukset

Olisiko muilla kuin lain soveltamisalaa laajentavilla ehdotuksilla organisaationne näkökulmasta turvallisuusvaikutuksia ja minkälaisia nämä vaikutukset olisivat?

-

Lakiehdotus ja säännöskohtaiset perustelut

Huomionne luvuittain lakiehdotukseen ja sitä koskeviin säännöskohtaisiin perusteluihin?

1 luku

-

2 luku

-

3 luku

-

4 luku

-

5 luku

-

6 luku

-

7 luku

-

8 luku

-

Muut huomiot

Muut mahdolliset huomionne?

-

Nykänen Jari
Paikallisvoima ry